

Інструкційна картка

до лекційного заняття №13.

2 год.

Змістовий модуль 2.

Сім'я.

Тема заняття 2.9. Батьківська педагогіка. Психологічний клімат в сім'ї. Ознайомлення з основами законодавства України про шлюб та сім'ю.

Мета:

Навчальна: Сформувати поняття батьківська педагогіка, важкі діти. Ознайомити студентів з типовими помилками батьків у вихованні дітей. Забезпечити засвоєння законів України про шлюб та сім'ю. З'ясувати умови правильного сімейного виховання. Готувати студентів до самостійного життя.

Розвиваюча: заохочувати студентів до вивчення дисципліни «Сімейно-побутова культура та домашня економіка». Розвивати логічність мислення, відповідальність, впевненість. Розвивати вміння працювати з законами України. Розвивати інтерес до процесу виховання дітей в родині.

Виховна: виховання мотивів навчання та праці. Виховання відповідальності, доброзичливості та любові членів родини. Формування поняття батьківська педагогіка та важкі діти.

Тип заняття: Засвоєння нових знань.

Методи навчання: лекція, розповідь, робота з підручником. Робота в мережі Інтернет.

Література:

Т.Б.Гриценко, Т.Д.Іщенко, Т.Ф.Мельничук «Сімейно-побутова культура та домашня економіка» Навчальний посібник.-К.:Вища освіта, 2004.-480с.

С.А.Вишневецький «Сімейно-побутова культура та домашня економіка» Навчальний посібник. К.: Аграрна освіта, 2001.-362с.

Мельничук В. Г., Коновалюк Г. О., Огнев'юк В. О. «Економіка» — 3-е вид. перероб. и доп.. — Київ: Навчальна книга., 2005.

Єщенко П. С. «Економіка для всіх» — Київ: Вища школа., 2009. — 478 с.: іл. Ресурси мережі Інтернет.

Структура та зміст заняття

I. Організаційна частина

Перевірка готовності групи до заняття, відмічання відсутніх. Перевірка готовності студентів до заняття. Стимулювання діяльності студентів, забезпечення їхньої загальної готовності, забезпечення своєчасного й організованого початку заняття.

II. Актуалізація опорних знань студентів.

Дати відповіді на запитання:

1. Які стилі спілкування у ваших сім'ях? Що можна зробити кожному члену сім'ї для покращання спілкування в сім'ї?
2. Коли виникає час для спільного сімейного спілкування у вашій сім'ї?
3. Як слід знайомити дітей з основами економії в сім'ї? Щоб ви порадили батькам з цього приводу.
4. Як ви ставитесь до кишенькових грошей дітей?
5. Як ви вважаєте, які риси можна виховувати в дітей особистим прикладом батьків?
6. Вихованні дітей у вашій сім'ї? Як ви ставитесь до цього зараз?

III. Мотивація навчальної діяльності.

З'ясуємо: яка роль сім'ї в житті держави. Ознайомитись з поняттям батьківська педагогіка. В чому полягає педагогіка сімейних відносин. Яка роль подружньої етики у вихованні дітей та взаємини в родині. Чи є вихованням залученням дітей до праці в господарстві. Які типові помилки батьків у вихованні дітей?.

Студенти повинні вміти:

1. Орієнтуватись у характерних ознаках «важких» дітей.
2. Давати характеристику різновидності відхилень у дитячій поведінці, розрізняти їх.
3. Визначати типові помилки батьків у вихованні дітей.
4. Працювати з Законами України про шлюб та сім'ю.

IV. Повідомлення теми, мети, плану вивчення теми.

План.

1. Батьківська педагогіка.
2. Психологічний клімат в сім'ї.
3. Ознаки «важких» дітей.
4. Типові помилки батьків у вихованні дітей.
5. Ознайомлення з основами законодавства України про шлюб та сім'ю.

V. Вивчення нового навчального матеріалу.

Теоретичний матеріал.

Процес виховання дітей майже ніколи не протікає спокійно і рівно. Він складний і має безліч протиріч. Під впливом ряду обставин у дитини можуть виникати конфлікти з батьками, навколишніми людьми, причиною яких є розходження між зовнішніми вимогами, які до неї ставляться і її внутрішніми прагненнями та бажаннями, які не відповідають вказівкам і вимогам дорослих членів сім'ї. А.С. Макаренко підкреслював, що «важка» дитина - це нормальна дитина, розвиток якої підкоряється загальним законам, а окремі викривлення в цьому розвитку слід шукати в умовах життя і помилках виховання в сім'ї. Головною ознакою, за якою можна вважати, чи є дитина «важкою» чи ні, є неприйняття нею засобів педагогічного впливу. Вона протікає в яскраво виражених негативних реакціях на звичні пропозиції чи

прохання батьків. Дитина виявляє невмотивовану неслухняність, упертість та вередування без видимих на те причин. Іншою важливою ознакою є ускладнені взаємини з іншими дітьми в сім'ї чи однолітками за межами сім'ї, часті конфлікти «важкої» дитини з оточенням. Це виявляється в нестриманості, порушенні встановлених правил, войовничому ставленні до всіх (забирає іграшки, заважає своїми діями іншим). В інших випадках, навпаки, «важкі» діти відмовляються від контактів з членами сім'ї, надають перевагу самотності, можуть просто сидіти, нічого не роблячи, відмовляються від пропозиції до будь яких видів діяльності.

Різновидності відхилень у поведінці дітей. До них належать: неслухняність, дитячий негативізм, упертість, вередування, а також свавілля, недисциплінованість, правопорушення. Пустощі та витівки - це короточасні епізодичні відрізки поведінки дитини, в яких яскраво виявляється її активність, ініціатива, винахідливість. Особливістю пустощів є їх позитивний тон, переживання великого задоволення від зробленого і обов'язково добре ставлення до оточення. У пустощах, витівках завжди є елементи видумки, творчості. Вони, як правило, не повинні каратись, бо вони соціально нешкідливі. Різні *бешкетування* - це епізоди в поведінці дитини. У них теж проявляються вигадка, ініціатива, активність. Але на відміну від витівника, бешкетник вже свідомо порушує встановлені правила, навмисне здійснює дії, які приносять шкоду іншим. Мета бешкетування — віддячити, помотатись чи одержати для себе вигоду. З пустощами і бешкетуванням добре знайомі батьки дошкільників і дітей більш старшого віку. До них ставляться ліберально, поблажливо, однак певна небезпека в пустощах та бешкетуванні все ж є. Справа в тому, що вже в молодшому шкільному віці ці невинні на перший погляд вчинки можуть перерости в проступки. *Проступок* - це вже соціально небезпечне явище, але і у нього можна помітити багато спільного з бешкетуванням (видумка, ініціатива, самодіяльність, активність дитини). Як і бешкетування, проступок планомірно порушує вимоги дорослих, якщо і без злого наміру, то все ж з усвідомленням того, що робиться погано. Основна відмінність проступків від бешкетування в їх повторюваності і в тому, що вони заздалегідь продумуються. Найчастіше проступки можна пояснити особливостями нервової діяльності, невмінням дитини довільно керувати своїми імпульсивними бажаннями і свідомо керувати поведінкою. Батьки часто, висуваючи вимоги до дитини, не враховують її психічного стану. Дитина в даний момент може бути втомлена, перевантажена враженнями, роздратована і словесне звертання до неї в цей час втрачає звичайну силу: дитина не реагує на слова, грубі окрики, роздратованість дорослих. Щоб запобігти негативізму в сім'ї, слід створити доброзичливі взаємини, чуйне

ставлення до дитини та її переживань, виключати випадки несправедливості, розумна вимогливість, повага до її особистості. *Впертість* - психічний стан, який дуже близький до негативізму. Впертість так само, як і негативізм, може стати рисою характеру. Корисним буде застосування і спеціальних прийомів і методів подолання впертості: спокійне ігнорування і відстрочений вплив за проступок; відволікання уваги дитини в момент вияву впертості на який-небудь вид діяльності; метод природних наслідків; відстрочка виконання дії, яка вимагалась батьками та ін. Соціальна небезпека впертості в тому, що вона породжує дитячу брехню, може призвести до розладів нервової системи, неврозів, роздратованості, схильності до скандалів. Основною причиною вередувань теж є неправильне виховання, слабка нервова система дитини. Педагогічно оправданими заходами в таких випадках буде зміцнення і загартування нервової системи дитини, спокійний тон спілкування з нею, тактовні переконання, стимулювання розвитку творчих сил та ініціативи. Свавілья вважається різновидом впертості. Воно може виникати як результат розвитку самостійності і вольового елемента в поведінці молодшого школяра, у його бажанні самоствердитись і в невмінні обрати для цього відповідні засоби. іноді підлітки неправильно розуміють зміст таких моральних категорій як мужність, ризик, відвага, сміливість, витривалість, фізична сила. Особливу увагу батькам слід звернути на такі характерні негативні прояви в підлітків: вживання спиртних напоїв, куріння, безпритульність. Джерелом брехні може бути кругова порука, неправильне розуміння дружби.

Типові помилки батьків у вихованні дітей. Найпоширенішою помилкою є педагогічна занедбаність дітей з раннього віку і бажання батьків як тільки можна швидше їх перевиховати. Друга помилка, яку допускають батьки у вихованні своїх дітей, є прямою протилежністю першій, але результат по суті справи той же. Вона полягає в тому, що батьки дуже суворо ставляться до своїх дітей, виявляють жорстку владу над ними. З раннього віку діти пізнають всі види покарань. Третя помилка, якої припускаються батьки, зводиться до того, що вони свідомо ухиляються від занять з дітьми, їм «хочеться ще самим пожити, доки молоді», і тому дітям надається повна свобода, якою вони ще не вміють користуватись. Батькам слід пам'ятати, що авторитарний спосіб виховання призводить до виховання безвольних, боязких, забитих, злостивих дітей, які схильні до помсти і самодурства. Ліберальний спосіб сприяє вихованню егоїстів, лицемірів, користолюбних ґрунтується на довірі до дитини, доброзичливому ставленні до неї та діловій вимогливості.

Робота з Кодексом про шлюб та сім'ю.

Суспільство зацікавлене у міцній і духовно багатій сім'ї. Саме в сім'ї формуються основи характеру людини, його ставлення до праці, моральних, ідейних та культурних цінностей. На сучасному етапі очевидно, що зв'язок сім'ї з суспільством дуже глибокий, міцний, різноманітний. Адже сім'я відіграє важливу роль у зміцненні здоров'я і вихованні підростаючих поколінь, забезпеченні економічного і соціального прогресу суспільства, у покращенні демографічних процесів.

Завдання 1. З'ясувати як залежить доля суспільства від сім'ї (с. 288-289).

Завдання 2. Ознайомитись з Кодексом про шлюб та сім'ю України.

Завдання 3. Розглянути статті 1.17, Кодексу про шлюб (с. 289)

Завдання 4. Статті 20, 21 Кодексу про шлюб (с. 290)

Завдання 5. Які особисті та майнові права батьків (с. 291-292). Розділ 3 «Сім'я» Кодексу.

Завдання 6. Ознайомитись зі статтями 67, 68 Кодексу (с. 292)

Завдання 7. Основний закон нашої держави про права та обов'язки подружжя статті 52, 61 Конституції України.

Завдання 8. Ознайомитись з сучасними стилями сімейних взаємин (ліберальний, авторитарний, демократичний), с. 34.

Завдання 9. З'ясувати в чому полягає внутрішнє сімейне спілкування (с. 304-305).

Завдання 10. Ознайомитись з основними правилами подружньої етики (с. 306).

Завдання 11. Розглянути умови правильного сімейного виховання (с. 307-309).

VI. Підведення підсумків заняття.

Контрольні запитання:

1. У чому слід шукати причини «важкого» виховання дітей на думку

А.С. Макаренка?

2. Чим різняться пустощі дітей від бешкетування?

3. Шляхи впливу на вперту дитину.

4. Поясніть, які причини можуть спонукати дітей до брехні.

5. Яких типових помилок припускаються батьки, виховуючи своїх дітей.
6. Що означає для батьків вчитись бути педагогом.
7. Наведіть приклади авторитарного, ліберального та демократичного ставлення батьків до своїх дітей, відомі вам з кінофільмів та літературних творів.

VII. Домашнє завдання.

С.А.Вишневський «Сімейно-побутова культура та домашня економіка»
Навчальний посібник. К.: Аграрна освіта, 2001.-362с. **с.324-334**. Відповісти на питання.

Т.Б.Гриценко, Т.Д.Іщенко, Т.Ф.Мельничук «Сімейно-побутова культура домашня економіка» Навчальний посібник.-К.:Вища освіта, 2004.-480с. **с.94-104**.